

Medborgarinitiativets titel

Medborgarinitiativ för att avskaffa straffbarheten vid användning av cannabis

Datering av initiativet

1.5.2019

Initiativets form

Lagförslag

Justitieministeriets ärendenummer

VN/2930/2019

Innehållet i initiativet

Vi föreslår en lagändring som avskaffar straffet för användning av cannabis, för innehav av en liten mängd för eget bruk och för odling av några cannabisväxter för eget bruk.

DE BESTÄMMELSER SOM LAGÄNDRINGEN GÄLLER

Strafflag

50 kap. (17.12.1993/1304)

Om narkotikabrott

1 § Narkotikabrott

I 2 punkten ska hampan utgå. Punkten lyder därefter:

2) odlar eller försöker odla opiumvallmo eller kaktusväxter som innehåller meskalin för att användas som narkotika eller råvara för narkotika eller för att användas vid tillverkning eller produktion av narkotika,

Numreringen av punkterna ändras efter 2 punkten så att de utökas med en och en ny 3 punkt läggs till som följer:

3) odlar eller försöker odla fler än fyra (4) blommande hampväxter för att användas som narkotika eller råvara för narkotika eller för att användas vid tillverkning eller produktion av narkotika,

Den nuvarande 5 punkten blir 6 punkt och ändras så att högst fyra (4) blommande hampväxter som odlas för användning som narkotika kan innehas, varav en kan vara torkad för användning. Punkten ska ha följande lydelse (ny numrering):

6) innehar fler än fyra (4) blommande hampväxter som odlas för att användas som narkotika, varav en kan vara torkad för användning, över 25 g cannabisprodukter för användning som narkotika eller försöker skaffa en större mängd narkotika än ringa.

Lagens 2 a § om straffbart bruk av narkotika i strafflagen ändras så att cannabis stryks ur den, och i stället kompletteras lagen med en paragraf 2 b § om straffbart bruk av cannabis. Lagens 2 a § får följande lydelse:

2 a § Straffbart bruk av narkotika

Den som olagligen brukar eller för eget bruk innehar eller försöker anskaffa en liten mängd annan narkotika än cannabis ska för straffbart bruk av narkotika dömas till böter eller eftergift ske i fråga om straff, om det misstänkta brottet eller brottet med hänsyn till mängden och typen av narkotika, brukssituationen och omständigheterna även i övrigt bedömt som en helhet måste anses ringa.

Till lagens 50 kap. fogas en ny 2 b § om straffbart bruk av cannabis, som har följande lydelse:

2 b § Straffbart bruk av cannabis

Den som använder cannabis i en publik lokal, i närheten av ett daghem, en skola eller någon annan lokal med barn eller unga, i en lokal där det finns människor som kan exponeras för rök från cannabis eller där rökning är förbjuden, ska dömas till böter.

Numreringen av punkterna i 3 § om förberedelse till narkotikabrott ändras så att den motsvarar numreringen i den ändrade 1 §. Paragrafen får följande lydelse:

3 § Förberedelse till narkotikabrott

Den som för att begå ett brott som avses i 1 § 1—5 punkten tillverkar, i landet inför, anskaffar eller tar emot redskap, tillbehör eller ämnen som lämpar sig för att begå sådana brott, ska för förberedelse till narkotikabrott dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Försök är straffbart. (19.10.2006/928)

Det första momentet i 4 § om främjande av narkotikabrott ändras så att odling av fyra (4) hampväxter slopas ur odlingen. Momentet får följande lydelse:

4 § Främjande av narkotikabrott

Den som

1) för olaglig tillverkning, odling med undantag för odling av högst fyra (4) blommande hampväxter som odlas för användning som narkotika, införsel eller utförsel av narkotika tillverkar, transporterar, överlåter eller förmedlar redskap, tillbehör eller ämnen med vetskap om deras användningssyfte, eller

Motivering

Att minska skadeverkningarna

Den nuvarande politiken har inte lyckats med sitt mål att minska skadeverkningarna. Förbudet mot användning och innehav av cannabis har motiverats främst med att det skapar attityder mot narkotika. I praktiken riktar sig den lagliga kontrollen slumpmässigt endast till en liten del av användarna. Att upprätthålla den är slöseri med polisresurser och medför olägenheter för användarna.

Narkotikahandeln ligger i händerna på brottslingar. Att låta cannabis omfattas av laglig kontroll gör det svårare för den organiserade brottsligheten att växa till sig.

Enligt en enkät som Institutet för hälsa och välfärd samlade in förra året (2018) har försök med och användning av cannabis blivit vanligare trots kriminalisering. Enligt enkäten är 42 procent av respondenterna beredda att slopa straffbarheten för cannabis. Under de senaste åren har användningen av cannabis ökat särskilt bland unga vuxna män, av vilka cirka 45 procent 2018 uppgav att de har prövat cannabis åtminstone en gång i sitt liv.

Av straffbart bruk följer bötesstraff och för unga förstagångsförbrytare samtal. Polisen kan också ge en anmärkning. Man har försökt foga vårdhandledning till åtgärderna, men antalet fall har varit anspråkslöst.

En registeranteckning stänger dörrar för unga. Det är problematiskt att ett straffbart bruk alltid, också i fall av anmärkningar, registreras i informationssystemet för polisärenden, där det lagras i 5–10 år beroende på fallet. Ett beslut om att inte väcka åtal avlägsnar inte narkotikamärkningen ur informationssystemet.

Registeruppgifterna används när en säkerhetsutredning begärs av polisen eller när en person blir tvungen att skaffa en utredning om brottslig bakgrund för sin utbildnings- eller arbetsplats. Utlämnandet av uppgifter kan variera områdesvis.

Polisen får årligen kännedom om ca 15 000 fall av straffbart bruk. Detta innebär att det i informationssystemet för polisärenden finns cirka 75 000–150 000 brott av detta slag. Även om de rättsliga konsekvenserna av dessa är relativt små, kan registeranteckningens konsekvenser för unga personers liv vara oförutsägbara och bidra till marginalisering.

FN:s ledning, inklusive generalsekreteraren, rekommenderar avkriminalisering och en öppen diskussion som baserar sig på vetenskapliga rön om laglig kontroll av handeln med cannabis. Direktionen för FN:s avdelningar, program och organisationer uppmanar för enhetligheten inom FN:s system att avkriminalisera innehav för personligt bruk, iaktta proportionalitetsprincipen i rättssystemet, kräva ändringar i de lagar, verksamhetsmodeller och förfaranden som äventyrar hälsan och de mänskliga rättigheterna, främja vetenskapligt evidensbaserat beslutsfattande för att förstå nyttan med nya modeller för narkotikakontroll, inklusive cannabis. Enligt principen om enhetlighet i FN-systemet är målen för det nya narkotikaprogrammet att tillgodose de mänskliga rättigheterna och målen för programmet för hållbar utveckling 2030, eftersom de är gemensamma mål för det internationella samfundet.

Avkriminaliseringen av narkotika har gett goda resultat i Portugal. Antalet narkotikadödsfall och HIV-infektioner har minskat och användningen av narkotika har inte ökat.

Ändring av bestämmelserna i 50 kap. i strafflagen

I 50 kap. i strafflagen görs de ändringar som nämns i punkten lagförslag. Efter ändringarna ska det inte längre vara straffbart att använda eller odla cannabis för eget bruk, om mängden cannabis inte överstiger 25 gram eller fyra blommande cannabisväxter. En av dessa fyra cannabisväxter kan vara torkad för användning. För närvarande är den kalkylerade avkastningen av en cannabisväxt i rättspraxis 25 gram cannabis. Då motsvarar den kalkylerade avkastningen av torkad hampväxt den mängd på annat sätt förvärvat cannabis som får innehas, det vill säga 25 g.

I den politiska och samhälleliga debatten har man föreslagit olika alternativ för att ändra den nuvarande narkotikapolitiken, eftersom den på förbud och straff baserade lagstiftningsmodellen inte har förmått minska användningen eller eliminera problemen med problemanvändning. Vid beredningen av lagförslaget har man gått igenom många olika alternativ för att genomföra lagstiftningsarbetet. Till dessa hör till exempel depenalisering, avkriminalisering, legalisering av hela produktionskedjan och modeller i olika länder (särskilt Kanada, Uruguay och vissa delstater i Förenta staterna).

Finland kan inte som en del av det internationella samfundet genomföra FN:s narkotikakonventioner endast delvis, så de som undertecknat initiativet anser att de internationella konventionerna bör förbli i kraft. Att tillåta eget bruk strider inte mot internationella avtalsförpliktelser, och lagförslaget kräver därför inga ändringar i Finlands internationella avtalsförhållanden. De internationella överenskommelserna om ämnen som klassificeras som narkotika gäller antingen i full omfattning eller med förbehåll som gjorts vid tidpunkten för undertecknandet (vilket Finland inte har gjort i dessa avtal), och därför anser beredarna av medborgarinitiativet att det är ändamålsenligt att föreslå en ändring av strafflagen i enlighet med lagförslaget. Internationella förpliktelser hindrar enligt initiativtagarna inte att eget bruk, odling för eget bruk eller innehav av cannabis tolereras i den nationella strafflagen. Om man tillåter innehav av en liten mängd cannabis, men det alltid är förbjudet att odla cannabis, skulle lagstiftningen inte tillräckligt effektivt eliminera den brottsliga marknaden kring cannabis. Initiativtagarna föreslår att bestämmelserna om cannabis i strafflagen ändras så att innehav av 25 gram och odling av fyra blommande cannabisväxter tillåts.

Med depenalisering avses en lagstiftningsmodell där bestämmelsen i strafflagen är i kraft, men straff som dömts ut med stöd av den inte verkställs. Detta skulle dock vara problematiskt, eftersom samhället inte bör ge ett motstridigt budskap om huruvida något är tillåtet eller förbjudet. Depenalisering är också en oändamålsenlig modell med tanke på myndigheternas verksamhet, eftersom ärenden i så fall skulle utredas i en straffprocess utan avsikt att slutföra den. Med tanke på den allmänna respekten för lagen är det problematiskt att ändra lagen så att en bestämmelse i strafflagen hålls i kraft, om brott mot den i praktiken inte leder till någonting, men anteckningar som är ogynnsamma för användaren förs in i polisens register. Eftersom undertecknarna av initiativet har som mål att undanröja de negativa konsekvenserna av förbudet

mot cannabis, kan detta mål bäst uppnås genom att bestämmelserna om cannabis ändras i 50 kap. i strafflagen.

Med avkriminalisering avses avlägsnande av straffbarheten för en enligt lag olaglig och straffbar gärning. Vid avkriminalisering slopas förbudet mot en gärning inte nödvändigtvis helt och hållet och gärningen blir inte laglig, men straffet för gärningen avskaffas eller gärningen förvandlas till enbart en förseelse som ger exempelvis ordningsbot. Den avkriminaliserade verksamheten kan dock samtidigt genom lag omfattas av andra skyldigheter, såsom skyldighet att anmäla sig för myndigheterna. En lagändring för avkriminalisering av cannabis kan således genomföras på flera olika sätt. Initiativtagarna är dock eniga om att en person ska ha rätt att inneha högst 25 gram och ha rätt att odla högst fyra blommande cannabisväxter för eget bruk.

Det finns flera orsaker till att cannabis odlas för eget bruk. Många av dem som odlar cannabis vill inte ha kontakt med brottslingar, vilket innebär att man utsätter sig för och stöder brottslighet. Många vill också säkerställa kvaliteten på den cannabis de använder. När man odlar själv vet man vilken sort och kvalitet man har. Man kan inte försäkra sig om sorten och kvaliteten på cannabis som köpts på den svarta marknaden. Enligt en färsk studie * 1 var t.ex. nästan 90 procent av de prover som togs i Madrid olämpliga för människor, eftersom där fanns kolibakterier och mögelsvampen *Aspergillus* som kan orsaka allvarliga hälsoproblem.

Enligt resultaten av den narkotikaenkät som Institutet för hälsa och välfärd genomförde 2014 * 2 har läkemedelsanvändning någon form av betydelse för en femtedel av dem som använder cannabis. Trots att läkemedelsanvändning är tillåten i Finland har det gjorts mycket svårt att få recept på cannabis. Även om receptet fås, kan läkemedlet vara för dyrt att skaffa på grund av att det inte beviljas FPA-ersättning. Vem som helst kan köpa frö till olika sorter av läkemedelscannabis, vilket möjliggör egen odling av läkemedlet.

Blomningsstadiet för cannabisväxten varierar beroende på sort, men är i allmänhet två till tre månader. Därför föreslås det i initiativet att antalet blommande växter ska vara fyra, varav en kan ha torkats för användning som kalkylmässigt motsvarar det föreslagna innehavet av cannabis på 25 gram. En person kan alltså ha tillgång till en torkad växt åt gången. Andra växter, upp till tre blommor, kan tas i bruk stegvis. Detta är särskilt viktigt för dem som använder cannabis som läkemedel, eftersom regelbundet intag är viktigt. Syftet med antalet växter i initiativet är alltså inte att inneha fyra växter, dvs. kalkylmässigt 100 gram.

En tillåten odling av fyra cannabisväxter för eget bruk leder också till att odlingen förblir liten och enkel, varvid det inte behövs automatik som kan gå i olag och orsaka vattenskador. Modern lysdiodteknik möjliggör också belysning utan varma urladdningslampor, vilket förhindrar bränder och sparar el. Syftet med initiativet är inte att legitimera cannabisodlingar.

På grund av EU-rätten och de internationella förpliktelseerna bör Finland fortfarande ingripa i den internationella gränsöverskridande illegala narkotikahandeln. Initiativet gäller inte folkrättsliga brottmål, utan dess syfte är att skapa konsekvens i Finlands inrikespolitik så att den motsvarar det samhälleliga

attitydsklimatet genom att konsekvent ändra bestämmelserna om cannabis i 50 kap. i strafflagen så att innehav av högst 25 gram eller odling av högst fyra blommande cannabisväxter för personligt bruk är tillåtet.

1 § Narkotikabrott. Bestämmelsen om narkotikabrott i 50 kap. i strafflagen ska inte längre tillämpas i fråga om cannabis, med två undantag. För det första kan användning av cannabis bli straffbart som straffbart bruk av cannabis, om vilket det föreskrivs i 2 b § i samma kapitel. Ett annat undantag är en situation där mängden cannabis överstiger den föreslagna mängden på 25 gram eller en person odlar mer än fyra blommande cannabisväxter eller har tagit i bruk fler än en växt genom torkning. I dessa fall ska det fortfarande vara straffbart att inneha och odla cannabis.

2 a § Straffbart bruk av narkotika Paragrafen ändras så att det i fråga om cannabis inte längre är möjligt att göra sig skyldig till straffbart bruk av narkotika. I lagen uttrycks detta genom tillägget annan narkotika än cannabis. Däremot föreskrivs det om straffbart bruk av cannabis i 2 b § i samma kapitel, men tillämpningsområdet skiljer sig avsevärt från tillämpningsområdet för straffbart bruk av narkotika.

2 b § Straffbart bruk av cannabis Det föreslås att 50 kap. i strafflagen kompletteras med en ny 2 b § med rubriken "Straffbart bruk av cannabis". Syftet med bestämmelsen är i synnerhet att skydda andra människor mot rök från cannabis och att förebygga synlig användning av cannabis på platser där det med exemplets makt kan förleda barn och unga till användning av cannabis.

Syftet med bestämmelsen är att när cannabis används blandat med tobak tillämpas de förbud och begränsningar som avses i 10 kap. i tobakslagen och som i fråga om cannabis sätts i kraft i 2 b §. Brott mot tobakslagen är inte en straffbar gärning i strafflagen. Rökningsförseelse enligt i 113 § i tobakslagen ska dock ha samma tillämpningsområde som straffbart bruk av cannabis, eftersom det i 2 mom. sägs att rökförseelsen också gäller rökning av örtprodukter för rökning och användning av elektroniska cigaretter samt användning av rökfria tobaksprodukter i lokaler eller på utomhusområden vid daghem eller läroanstalter som ger förskoleundervisning, grundläggande utbildning, yrkesutbildning eller gymnasieutbildning. Förbudet mot cannabis ska dock finnas i 50 kap. i strafflagen. För detta talar det faktum att det inte finns någon speciallag om cannabis. Narkotikalagen berörs inte av detta initiativ, eftersom narkotikalagen är en långt harmoniserad helhet, medan syftet med detta initiativ är att avskaffa straffbarheten för innehav, användning och odling av små mängder cannabis. Med tanke på avkriminaliseringen är en reform av narkotikalagen inte nödvändig. Bestämmelser om förseelse mot narkotikalagen finns i 47 § i den lagen. Dess tillämpningsområde skiljer sig dock avsevärt från t.ex. tillämpningsområdet för rökningsförseelse enligt 113 § i tobakslagen. Tillämpningsområdet för den föreslagna bestämmelsen ligger närmare rökningsförseelse än förseelse i strid mot narkotikalagen. Eftersom rökförseelsen också gäller växtbaserade produkter avsedda för rökning eller användning av rökfria tobaksprodukter på bestämda ställen, är regleringen i fråga om cannabis delvis överlappande på grund av den föreslagna bestämmelsen. Då ska lagtillämparen utifrån prövning från fall till fall avgöra om 113 § i tobakslagen eller 50 kap. 2 b § i strafflagen ska tillämpas. Avsikten är inte att den föreslagna bestämmelsen ska leda till dubbel straffbarhet.

3 § Förberedelse till narkotikabrott Det föreslås att hänvisningen till 1 § i samma kapitel ändras på grund av den nya numreringen i 1 §. Hänvisningen gäller förberedelse till narkotikabrott i strid med 1 –5 punkten i förslaget. Förberedelse till narkotikabrott omfattar således inte förberedelse av innehav eller användning av högst 25 gram eller odling av högst fyra blommande cannabisväxter.

4 § Främjande av narkotikabrott Det föreslås att 1 mom. i 4 § Främjande av narkotikabrott ändras så att odling av högst fyra (4) hampväxter stryks från definitionen av odling av olaglig narkotika. Främjande av odling av högst fyra blommande cannabisväxter ska således inte vara straffbart.

Läkemedelsscannabis och trafiksäkerhet

Cannabis potential som läkemedel har undersökts mycket. Effekten av cannabis vid smärtstillande behandling är ett dokumenterat faktum. Starka forskningsrön tyder till exempel på att cannabis och cannabinoider kan lindra smärta hos många patienter och minska illamående och kräkningar hos cancerpatienter som behandlas med kemoterapi.

Europaparlamentet har konstaterat att det aktuella vetenskapliga materialet om läkemedelsscannabis ger avgörande och viktiga bevis för att cannabis och cannabinoider har terapeutiska effekter, till exempel vid behandling av kronisk smärta hos vuxna, som ett läkemedel mot illamående vid behandling av illamående och kräkningar som orsakas av kemoterapi samt vid lindring av spastiska symtom enligt rapporter från patienter som lider av multipel skleros. De är också effektiva vid behandling av ångestsyndrom, posttraumatiskt stressyndrom och depression. Dessutom har Europaparlamentet konstaterat att det finns belägg för att cannabis eller cannabinoider kan vara effektiva när det gäller att förbättra aptiten och förhindra viktförlust i samband med hiv/aids och att de kan lindra psykiska störningar såsom psykos och Tourettes syndrom, lindra symptomen vid epilepsi och Alzheimers sjukdom, ledinflammation, astma, cancer, Crohns sjukdom och glaukom, minska risken för övervikt och diabetes samt lindra menstruationssmärter.

Att slopa straffbarheten för cannabis aktualiserar frågan om en person har rätt att använda och inneha högst 25 gram cannabis. Innehav ska jämföras med lagligt innehav av läkemedelssubstans. Frågan är relevant särskilt vid tillämpningen av bestämmelsen om rattfylleri. I 23 kap. 3 § 2 mom. i strafflagen föreskrivs om rattfylleri att bestämmelsen i 2 mom. dock inte tillämpas, om beståndsdelen eller ämnesomsättningsprodukten härrör från ett läkemedelspreparat som föraren har haft rätt att använda. Vid prövningen ska man från fall till fall utöver medicinsk bevisning också beakta t.ex. om personen har haft recept för användning av läkemedelssubstansen. Enligt den tidigare bestämmelsen om rattfylleri (545/1999) var en förutsättning för straffbarhet att förarens användning av något annat berusningsmedel än alkohol hade försämrat hans eller hennes förmåga att utföra de prestationer som uppgiften kräver. När det stiftades bestämmelser om en nollgräns för narkotika motiverades bestämmelsen i RP 90/2002 rd s. 16 bl.a. på följande sätt: De läkemedel som betraktas som narkotika och som har ett av läkemedelsverket beviljat gällande försäljningstillstånd finns angivna i läkemedelsverket förteckning Dnr 34/45/2002 (10.1.2002). De preparat som nämns i förteckningen är läkemedel som säljs i Finland och som vanligen ordineras av läkare. I bestämmelsen förutsätts dock inte att läkarordinationen har givits i Finland eller att

den medicin som används finns till försäljning i Finland. Utanför tillämpningsområdet för nollgräns lämnas således också användning av läkemedel som ordinerats av läkare utomlands, även om preparatet i fråga saknar försäljningstillstånd i Finland. --- har en person rätt att använda ett läkemedelspreparat som finns till försäljning utan läkarordination. Med detta avses t.ex. receptfria hostmediciner där någon beståndsdel klassificeras som narkotika. I detta initiativ ska ett parti på högst 25 gram cannabis räknas som ett läkemedelspreparat som föraren lagligen innehar. Själva kärnan i bestämmelsen om rattfylleri ska inte påverkas; det är fortfarande straffbart att köra berusad.

Den rättsregel som Högsta domstolen utarbetat i sitt prejudikat HD: 2016: 42, enligt vilken man i straffbestämmelserna för vägtrafiken ska sträva efter att fokusera på förhindrande av användning av narkotika som åtminstone teoretiskt kan ha något samband med trafiksäkerheten, styr lagstiftningen i en sådan riktning att bestämmelsen om rattfylleri inte alltid ska tillämpas även om det vid tidpunkten för körningen finns en sådan ämnesomsättningsprodukt i personens kropp. Enligt högsta domstolen ska användning av narkotika som inträffat för länge sedan således inte bestraffas genom de specialbestämmelser som gäller vägtrafiken, om denna användning inte längre vid körtidpunkten kan ha någon effekt på förarens prestationsförmåga. (RP 90/2002 rd s. 9). Den tidsmässiga begränsningen kan uppnås genom att också ett prov som gäller en ämnesomsättningsprodukt av narkotika ska göras i genom blodprov. Rester av användningen av cannabis syns t.ex. i urinprov ända upp till en vecka efteråt, medan cannabis kan konstateras i blodprov mindre än ett dygn efter användningen (s. 10). Konstaterandet av karboxitetrahydrokannabinol i förarens blod kan således inte leda till slutsatsen att dennes förmåga att framföra motorfordon skulle ha försämrats vid tidpunkten för provtagningen eller under den körning som föregick den. Den tidigare uppfattningen att konstaterande av alla metaboliter av cannabis i förarens blod skulle tyda på användning av cannabis som försämrar förarens körförmåga är således felaktig i ljuset av den nuvarande informationen och de mätmetoder som för närvarande används i enlighet med Högsta domstolens fall 2016: 42. Lagstiftarens vilja, som eftersträvas med bestämmelsen om rattfylleri i 23 kap. 3 § i strafflagen, förverkligas således bäst i fråga om cannabis så att narkotika som avses i 50 kap. i strafflagen inte längre automatiskt ska anses ha minskat förarens körförmåga när det är fråga om cannabis.

I 23 kap. 3 § 3 mom. i strafflagen sägs att för rattfylleri döms också den som för ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha intagit annat rusmedel än alkohol eller intagit sådant rusmedel och alkohol så att hans förmåga till de prestationer som uppgiften kräver är nedsatt. Syftet med initiativet är således inte att den som använder cannabis inte ska kunna göra sig skyldig till rattfylleri, utan när körförmågan hos föraren till ett motordrivet fordon har försämrats, tillämpas 3 mom. i paragrafen.

Motionens relation till grundlagen

Om lagförslaget genomförs möjliggör det att de mänskliga rättigheterna och de grundläggande fri- och rättigheterna tillgodoses effektivare än för närvarande. Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. De bristfälliga rättsmedlen har lyft fram problemet med att t.ex. individens självbestämmanderätt inte förverkligas i fråga om cannabis på grund av den gällande lagstiftningen. Vid den rättsliga bedömningen av personligt bruk av cannabis är det fråga om huruvida de straff som följer av det personliga bruket eller innehavet faktiskt har mer förödande konsekvenser för individen än användningen av cannabis i sig.

Motionens relation till internationella människorättsförpliktelser

1. Utvärdering av kriminaliseringen av användning av cannabis i ljuset av Förenta nationernas allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna (1948).

I artikel 1 i människorättsförklaringen sägs att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. Denna på födseln baserade frihet bör inbegripa frihet att odla cannabis och använda cannabis på ett självbestämmande sätt. Den gällande lagstiftningen förpliktar myndigheterna att ingripa i användningen av cannabis med straffrättsliga medel.

Enligt artikel 12 i människorättsförklaringen får man inte godtyckligt ingripa i någons privatliv eller hem. I Finland görs årligen tusentals husrannsakingar vars enda syfte är att hitta cannabisväxter som växer i hemmen. Ingripande i hemfriden är alltid en allvarlig intervention i en människas liv.

I artikel 18 i människorättsförklaringen sägs att varje människa har tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Att en individ upplever cannabis som en del av hans eller hennes fria väsen men hans eller hennes personliga frihet ändå blir föremål för kränkning strider mot vad som bestäms om tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet.

I artikel 19 i människorättsförklaringen sägs att var och en har rätt till åsiktsfrihet och yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att utan ingripande hysa åsikter samt söka, ta emot och sprida information och idéer med hjälp av alla uttrycksmedel och oberoende av gränser. Många patienter som använder läkemedelscannabis upplever ojämlig behandling, eftersom de har en åsikt om läkemedelscannabis som Valvira eller Fimea inte kan godkänna, eftersom cannabis enligt den vedertagna tolkningen av gällande lagstiftning i första hand är narkotika.

I artikel 22 i FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna sägs att var och en i egenskap av samhällsmedlem har rätt till social trygghet, och är berättigad till att de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter som krävs för hävdandet av hans eller hennes människovärde och utvecklingen av hans eller hennes personlighet, förverkligas genom nationella åtgärder och mellanfolkligt samarbete i enlighet med varje stats organisation och resurser.

Som en nationell åtgärd föreslås det att ställningen för cannabis i lagstiftningen ändras i enlighet med detta lagförslag.

2. Problem med kriminalisering av cannabis i ljuset av Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna (63/1999).

Artikel 8 i Europakonventionen garanterar var och en rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv. Denna rätt kan dock inte skyddas genom den gällande tolkningen av 50 kap. 1 § i strafflagen. I artikel 8.2 sägs att offentlig myndighet dock inte får ingripa i denna rättighet annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till den nationella säkerheten, den allmänna säkerheten eller landets ekonomiska välstånd, till förebyggande av oordning eller brott, till skydd för hälsa eller moral eller till skydd för andra personers fri- och rättigheter. Frågan är om husrannsakan med anledning av hampa är nödvändig i ett demokratiskt samhälle.

Undertecknarna av detta initiativ anser att det rättsobjekt som skyddas av artikel 8 i Europakonventionen, dvs. privatlivet, måste beaktas effektivare än för närvarande för att den ovan nämnda nödvändighetsbedömningen ska kunna genomföras, så att cannabis kan användas på ett säkert sätt.

3. Artikel 9 i Europakonventionen garanterar var och en rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet.

Denna rätt innefattar frihet att byta religion eller tro och frihet att ensam eller i gemenskap med andra, offentligt eller enskilt, utöva sin religion eller tro genom gudstjänst, undervisning, sedvänjor och ritualer. Friheten att utöva sin religion eller tro får endast underkastas sådana begränsningar som är föreskrivna i lag och som i ett demokratiskt samhälle är nödvändiga med hänsyn till den allmänna säkerheten, till skydd för allmän ordning, hälsa eller moral eller till skydd för andra personers fri- och rättigheter.

En del av de som använder cannabis anser att deras förhållande till växten hör till deras religiösa identitet. Även om det är fråga om en liten minoritet är det sannolikt att storleken på denna grupp kommer att öka. Initiativet syftar till att förbättra också deras rättsliga ställning. När en person motiverar sitt bruk eller olaglig odling med hänvisning till religiösa grunder eller samvetsgrunder, är den straffrättsliga interventionen ett särskilt kraftfullt sätt att ingripa i den personliga tankefriheten, samvetsfriheten och religionsfriheten.

Förslaget i detta initiativ är att cannabis inte längre ska betraktas som en sådan nödvändig orsak till inskränkning av en persons frihet som avses i artikeln.

Nya ändrade bestämmelser:

50 kap. i strafflagen

1 § Narkotikabrott

Den som olagligen

- 1) tillverkar eller försöker tillverka narkotika eller odlar eller försöker odla kokabuske, kat (*Catha edulis*) eller *Psilocybesvampar*,
- 2) odlar eller försöker odla opiumvallmo eller kaktusväxter som innehåller meskalin för att användas som narkotika eller råvara för narkotika eller för att användas vid tillverkning eller produktion av narkotika,
- 3) odlar eller försöker odla fler än fyra (4) blommande hampväxter för att användas som narkotika eller råvara för narkotika eller för att användas vid tillverkning eller produktion av narkotika,
- 4) säljer, förmedlar, till någon annan överlåter eller på annat sätt sprider eller försöker sprida narkotika,
- 5) innehar eller försöker anskaffa narkotika,
- 6) innehar fler än fyra (4) blommande hampväxter som odlas för att användas som narkotika, varav en kan vara torkad för användning, över 25 g cannabisprodukter för användning som narkotika eller försöker skaffa en större mängd narkotika än ringa ska för narkotikabrott dömas till böter eller fängelse i högst två år.

2 a § Straffbart bruk av narkotika

Den som olagligen brukar eller för eget bruk innehar eller försöker anskaffa en liten mängd annan narkotika än cannabis ska för straffbart bruk av narkotika dömas till böter eller eftergift ske i fråga om straff, med hänsyn till mängden och typen av narkotika, brukssituationen och omständigheterna även i övrigt bedömt som en helhet måste anses ringa.

2 b § Straffbart bruk av cannabis

Den som använder cannabis i en publik lokal, i närheten av ett daghem, en skola eller någon annan lokal med barn eller unga, i ett utrymme där det finns människor som kan exponeras för rök från cannabis eller där rökning är förbjuden, ska dömas till böter.

3 § Förberedelse till narkotikabrott

Den som för att begå ett brott som avses i 1 § 1—5 punkten tillverkar, i landet inför, anskaffar eller tar emot redskap, tillbehör eller ämnen som lämpar sig för att begå sådana brott, ska för förberedelse till narkotikabrott dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Försök är straffbart. (19.10.2006/928)

4 § Främjande av narkotikabrott

Den som

- 1) för olaglig tillverkning, odling med undantag för odling av högst fyra (4) blommande hampväxter som odlas för användning som narkotika, införsel eller utförsel av narkotika tillverkar, transporterar, överlåter eller förmedlar redskap, tillbehör eller ämnen med vetskap om deras användningssyfte, eller

2) genom att låna ut pengar eller genom annan finansiering främjar narkotikabrott eller förberedelse till narkotikabrott eller i 1 punkten nämnd verksamhet med vetskap om att finansieringen används för detta ändamål,

skall, om gärningen inte utgör delaktighet i narkotikabrott eller grovt narkotikabrott, för främjande av narkotikabrott dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Försök till främjande av narkotikabrott enligt 1 mom. 1 punkten är straffbart.

Ekonomiskt bidrag för initiativet

Initiativet får ekonomiskt bidrag

Länk till redovisning av ekonomiskt bidrag (www-adress)

<http://www.kk2020.fi>

Insamlingskanaler för stödförklaringar

Medborgarinitiativ.fi

Insamling i pappersform

Sammanlagt antal stödförklaringar som hittills har samlats in genom andra kanaler

Insamlarens uppskattning: 4 254 st.

Länkar till andra webbplatser

Viite *1 Cannabis resin in the region of Madrid: Adulteration and contamination Öppna i nytt fönster

Viite *2 Pekka Hakkarainen, Karoliina Karjalainen: Pilvee, pilvee. Kannabiksen käyttötavat, käyttäjät ja poliittiset mielipiteet

KK2020-kampanja

Rikoslaki

Ansvarspersoner

Initiativtagare

Timo Larmela

Lauri Louhio

Kaisa Kukinto

Kimmo Wilska

Juha Mikkonen

Företrädare

Janne Karvinen

Ersättare

Lauri Louhio

